

Sygnatura akt VI Ka 44/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **7 marca 2017** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Arkadiusz Łata (spr.)

Sędziowie SSO Grzegorz Kiepusa

SSR del. Agnieszka Woźniak

Protokolant Barbara Szkabarnicka

przy udziale Sławomira Zamorskiego

Prokuratora Prokuratury Rejonowej G.w G.

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2017 r.

sprawy **A. R.** ur. (...) w G.

syna K. i I.

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionych przez skazanego i jego obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 10 listopada 2016 r. sygnatura akt IX K 53/16

na mocy art. 437 kpk, art.438 kpk, art. 624 § 1 kpk

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, iż obniża do 9 (dziewięciu) lat łączną karę pozbawienia wolności wymierzoną w punkcie 1;
2. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;
3. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. M. kwotę 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) obejmującą kwotę 27,60 zł (dwadzieścia siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) podatku VAT, tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów obrony skazanego z urzędu w postępowaniu odwoławczym;
4. zwalnia skazanego od zapłaty kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając wydatkami Skarb Państwa.

Sygn. akt VI Ka 44/17

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy stwierdził, co następuje.

Wniesione apelacje okazały się tylko częściowo zasadne, a zarazem skuteczne jedynie o tyle, iż w następstwie ich wywiedzenia należało zmienić zaskarżony wyrok łączny poprzez obniżenie do 9-ciu lat łącznej kary pozbawienia wolności wymierzonej w punkcie 1.

Na wstępie jednak trzeba podkreślić, iż Sąd I instancji ze wszech miar słusznie za podstawę rozstrzygnięcia przyjął znowelizowane przepisy określające zasady kształtowania kar łącznych wprowadzone w życie z dniem 1 lipca 2015 r. z mocy ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 20 marca 2015 r., poz. 369). W badanym przypadku zachodziła bowiem potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po wejściu w życie tegoż aktu prawnego.

Spośród skazań „częstkowych” rozpatrywanych pod kątem możliwości wydania wyroku łącznego walor prawomocności uzyskał z dniem 6 października 2015 r. (zatem po uzyskaniu przez wspomnianą nowelizację mocy obowiązującej) wyrok Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 3 kwietnia 2015 r. – sygn. akt IX K 222/12 (punkt X części wstępnej zapadłego wyroku łącznego). Nadto w dniu 14 kwietnia 2016 r. wydany był wyrok Sądu Rejonowego w Gliwicach w sprawie o sygn. akt IX K 582/14 (punkt XI części wstępnej), a więc po 1 lipca 2015 r.

Co do zasady tym samym zastosowanie znajdowały – stosownie do uregulowania przepisu art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. – przepisy „nowe”. Powinnością Sądu orzekającego było jednak – mając na uwadze fakt, iż wszystkie pozostałe wchodzące w rachubę wyroki „jednostkowe” wydane zostały i uprawomocniły się pod rządami przepisów dotychczasowych – rozważenie na gruncie art. 4 § 1 kk zagadnienia względności ustaw.

Problem ów Sąd Rejonowy rozstrzygnął prawidłowo na rzecz przepisów w brzmieniu od dnia 1 lipca 2015 r., trafnie przyjmując, iż ich zastosowanie będzie dla skazanego korzystniejsze.

W sytuacji sięgnięcia po normy wcześniejsze, art. 85 kk w ówczesnej wersji obligowałby do wydzielenia dwóch odrębnych zbiegów przestępstw oraz powodowałby konieczność wymierzenia A. R. w ramach jednego wyroku łącznego dwóch kar łącznych pozbawienia wolności i jednej łącznej kary grzywny.

Zbieg pierwszy dotyczyłby czynów i skazań objętych wyrokami, o których mowa w punktach: I, II, III, IV, VI, VII, IX, X i XI a części wstępnej zaskarżonego wyroku łącznego. Łączna kara pozbawienia wolności mogłaby zostać ukształtowana w granicach od 2 lat do lat 15 wobec potrzeby brania pod uwagę wyłącznie poszczególnych kar „jednostkowych”, nie zaś kar łącznych orzeczonych wspomnianymi wyrokami – jak wynikało to z przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r. Łączeniu podlegałyby również „częstkowe” kary grzywny wymierzone wyrokami z punktów: II, III, IV i IX części wstępnej przedmiotowego wyroku łącznego. Najsurowsza z nich wynosiła 60 stawek dziennych, zaś suma 260 stawek dziennych.

Cezurą limitującą wyznaczenie omawianego zbiegu była data 15 maja 2013 r., kiedy to dla czynów objętych powyższymi skazaniami zapadł pierwszy pod względem chronologicznym wyrok – tj. wyrok Sądu Rejonowego w Będzinie w sprawie o sygn. akt II K 246/12 (pkt. I części wstępnej).

Zbieg drugi złożony byłby z czynów, za które wydane zostały skazania „częstkowe” na kary pozbawienia wolności wyrokami z punktów: VIII, XI b, c, d, e i f oraz z punktu V części wstępnej. Najsurowsza kara wynosiła 1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności, zaś ich suma 6 lat i 4 miesiące.

Dla przedmiotowych przestępstw wyrokiem „pierwszym” w rozumieniu art. 85 kk w wersji obowiązującej do daty 30 czerwca 2015 r. był wyrok Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 25 kwietnia 2014 r. – sygn. akt III K 278/14 (pkt. V części wstępnej zaskarżonego wyroku łącznego).

W omawianym wariantcie Sąd Rejonowy – jak już wspomniano – wymierzyłby dwie samoistne kary łączne pozbawienia wolności, przy czym już pierwsza z nich (zbieg pierwszy) musiałaby uwzględniać wyższą górną dopuszczalną granicę w porównaniu do opcji przyjętej w postępowaniu rozpoznawczym (od 2 lat do 12 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności). Również przy wykorzystaniu przepisów „starych” zdecydowanie należałoby odrzucić

skorzystanie z zasady pełnej absorpcji (o jaką wnosił w apelacji – bezzasadnie obrońca – o czym niżej) na rzecz metody asperacji ukierunkowanej bardziej w stronę sumy kar „jednostkowych”, a nie najsurowszej z nich, zważywszy nie tylko stopień podmiotowych i przedmiotowych związków, lecz także ilość pozostających w zbiegu występów, dużą przestrzeń czasową, w ciągu której A. R. się ich dopuścił, a to wynoszącą około jednego roku i wreszcie negatywną prognozę kryminologiczno – społeczną względem skazanego.

Łączna kara pozbawienia wolności z całą pewnością nie wypadłaby łagodniej, aniżeli określił ją (choć w innych realiach faktycznych i prawnych) – Sąd orzekający, a i do jakiej wysokości złagodzenia dokonał Sąd II instancji.

Co więcej, dodatkowo byłaby wymierzona druga łączna kara izolacyjna – wedle identycznej zasady oraz w oparciu o podobne przesłanki – na gruncie zbiegu drugiego.

Realne dolegliwości dla skazanego wynikające z orzeczenia dwóch kar łącznych pozbawienia wolności (oraz dodatkowo w ramach zbiegu pierwszego – łącznej kary grzywny, przy zastosowaniu tej samej metody, przy wyższej sumie kar „częstkowych”, bo wynoszącej 260 stawek dziennych wobec sumy 210 stawek – ustalonej w oparciu o przepisy „nowe”) zdecydowanie ocenić należało jako idące dalej w porównaniu do jednej łącznej kary pozbawienia wolności i łącznej kary grzywny – ukształtowanych przy wykorzystaniu przepisów obowiązujących od dnia 1 lipca 2015 r.

Wcześniejsze przepisy, a to art. 89 § 1 i § 1 a kk (w wersji sprzed tej daty) w pełni umożliwiały ponadto łączenie bezwzględnych kar pozbawienia wolności i kar tego rodzaju orzeczonych z dobrodziejstwem warunkowego zawieszenia ich wykonania. Przepisy „stare” nie zawierały zarazem odpowiednika obecnego art. 89 § 1 b kk, który przy łączeniu kar bezwzględnych z karami „warunkowo zawieszonymi” przewiduje przelicznik zmniejszający rozmiar tych ostatnich praktycznie o połowę.

Wszystkie „częstkowe” skazania A. R. nastąpiły za przestępstwa popełnione po dniu 8 czerwca 2010 r., kiedy to wszedł w życie art. 89 § 1 a kk, a zatem przepis ów znajduje pełne zastosowanie względem jego osoby. Łączeniu (na gruncie zbiegu pierwszego) podlegałaby ponadto w pełni wykonana kara ograniczenia wolności (wyrok wskazany w pkt. I części wstępnej zaskarżonego wyroku łącznego).

Ewidentnie korzystniejsze dla skazanego pozostawały przepisy „nowe” umożliwiające łączenie kar „jednostkowych” i kar łącznych - jeśli wymierzone one były w ramach wyroków „częstkowych”, zawierając wspomniany już „przelicznik” z art. 89 § 1 b kk, a także wyłączające z łączenia kary (lub kary łączne) całkowicie już wykonane.

Co do istoty zaskarżony wyrok łączny był słuszny. Sąd jurysdykcyjny prawidłowo wskazał, które kary i kary łączne (pozbawienia wolności i grzywny), orzeczone którymi wyrokami – podlegały łączeniu. Zasadnie również przyjął, że nie dotyczy to wykonanych w całości kar: ograniczenia wolności z wyroku Sądu Rejonowego w Będzinie z dnia 15 maja 2013 r. – sygn. akt II K 246/12 (pkt. I części wstępnej), grzywny z wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 25 kwietnia 2014 r. – sygn. akt III K 278/14 (pkt. V części wstępnej) i pozbawienia wolności z wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 8 listopada 2013 r. – sygn. akt IX K 1298/13 (pkt. IV części wstępnej). Trafnie też określił granice, w jakich mogły one zostać ukształtowane i dobrał zasadę ich wymierzenia, a także wskazał dyrektywy orzeczenia tychże kar.

Dokonanie przez wielokrotnie karanego A. R. w sumie aż 39 przestępstw (w tym również wieloczynowych), z których przytłaczająca większość skierowana była przeciwko mieniu, jednoznacznie przemawiało za przyjęciem negatywnej prognozy kryminologiczno – społecznej oraz za wymierzeniem mu kar łącznych w wysokości zdecydowanie wyższej aniżeli wynikałoby to z zasady pełnej absorpcji, a wręcz w rozmiarze zbliżającym się do sumy kar podlegających łączeniu.

Na uwzględnienie nie zasługiwał zatem postulat sięgnięcia po zasadę absorpcji przy wydawaniu wyroku łącznego, uwzględnivszy dotychczasowy sposób życia skazanego, a zwłaszcza jego niepoprawność oraz brak realizacji celów

resocjalizacyjnych przez kolejno zapadające, począwszy od roku 2013 wyroki, w tym przez orzekane nimi bezwzględne kary pozbawienia wolności.

Dane zgromadzone w toku całego dotychczasowego postępowania przekonywały, iż właśnie ze względów prognostycznych i prewencyjnych tego rodzaju kara łączna stanowiłaby dla A. R. nieuzasadnioną niczym nagrodę, gdy tymczasem instytucja kary łącznej nie została pomyślana jako swoista premia dla sprawcy popełniającego większą liczbę przestępstw. W przeciwnym wypadku jej rola byłaby wręcz demoralizująca i utwierdzająca przekonanie o oplącalności takiego procederu.

Odnosząc się do wywodów obrońcy i samego skazanego potrzeba zauważyć, iż opinia odnosząca się do osoby A. R. mając na uwadze cały jego dotychczasowy pobyt w izolacji więziennej była generalnie rzecz biorąc negatywna. Dodatkowo zmiany oraz starania skazanego mające na celu poprawę swego wizerunku – powoływane w obu apelacjach – mające miejsce w okresie poprzedzającym bezpośrednio orzekanie w przedmiotowej sprawie, jakkolwiek istotne i ważne z punktu widzenia rozmiaru kar łącznych - ogólnej oceny sylwetki A. R. i jego stosunku do obowiązującego porządku prawnego radykalnie nie zmieniają. Nade wszystko jednak nie mają wpływu na generalną zmianę sposobu i zasady kształtowania kar łącznych w sprawie przedmiotowej.

Sąd Rejonowy natomiast wymierzając izolacyjną karę łączną w niedostatecznym jednak stopniu miał na uwadze stopień przedmiotowych i podmiotowych związków pomiędzy przestępstwami, jakich dotyczyły poszczególne skazania „częstkowe”.

Aktywności przestępcze A. R. obejmowały pod kątem ich chronologii trzy duże przedziały czasowe: sierpień 2011 r. – luty 2012 r., następnie: wrzesień 2012 r. – styczeń 2013 r. i potem: sierpień 2013 r. – listopad 2013 r. W każdym z tych okresów przeważały przestępstwa przeciwko mieniu popełnione z zasady z zamiarem przywłaszczenia, z podobnych lub zbliżonych pobudek oraz motywów, w zbliżony sposób i w takich okolicznościach. Wyróżnić też należało czyny łączące się z zamiarem zaboru cudzego pojazdu celem jego krótkotrwałego użycia oraz występki wprost związane z przestępstwami obu wspomnianych wyżej rodzajów, popełnione niejako „przy ich okazji” – tj. z art. 276 kk oraz 245 kk. Nadto czyny wyrażające się kierowaniem pojazdami mechanicznymi po drogach publicznych w stanie nietrzeźwości.

Pomiędzy wspomnianymi „grupami” przestępstw w ramach trzech wymienionych wyżej okresów czasowych występowała jednak stosunkowo silna więź podmiotowo – przedmiotowa, niedostrzeżona należycie przez Sąd orzekający oraz nieuwzględniona odpowiednio przy formowaniu łącznej kary pozbawienia wolności. Niezależnie od powyższego potrzeba było zwrócić uwagę na niewielkie odstępy czasu pomiędzy występkami popełnionymi w granicach każdego z przedziałów, o których mowa wyżej, pozwalające na wniosek o trzykrotnym podejmowaniu przez skazanego – szerszej działalności przestępczej zbliżonego wewnątrznie oraz wzajemnie rodzaju.

Omawiane okoliczności w powiązaniu z pozytywnymi działaniami A. R. w czasie poprzedzającym wydanie wyroku łącznego (tak mocno wyeksponowanymi zwłaszcza w jego osobistej apelacji) podejmowanymi w trakcie izolacji więziennej uprawniały do konstatacji o wygórowanym zbytnio rozmiarze łącznej kary pozbawienia wolności. Zarazem do złagodzenia – przy uwzględnieniu owych czynników – jej wysokości do 9-ciu lat, jednakże w dalszym ciągu według zasady asperacji ukierunkowanej w stronę sumy kar podlegających łączeniu, nie zapominając o tym wszystkim, co wskazano we wstępie.

W odniesieniu do skazanego funkcjonuje w obrocie prawnym kolejny jeszcze prawomocny wyrok, mocą którego wymierzono mu dalsze jednostkowe kary pozbawienia wolności oraz karę łączną tego rodzaju (wyrok Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 29 czerwca 2016 r. – sygn. akt IX K 487/14, vide: k 305 – 313), nieuwzględniony przez Sąd merytoryczny w badanej sprawie. Sądowi Rejonowemu nie można oczywiście przypisywać błędu, zważywszy, iż wyrok ów uprawomocnił się dopiero 13 grudnia 2016 r., a zatem po ponad miesiącu po rozpoznaniu sprawy w instancji pierwszej. Sąd jurysdykcyjny nie był w stanie przewidzieć daty tej prawomocności.

Sąd odwoławczy, który z wyrokiem tym się zapoznał, gdy był on już prawomocny, nie zdecydował się jednak na dodatkowe obejmowanie wymierzonej nim kary łącznej węzłem kary łącznej orzeczonej w badanej sprawie, ani też na uchylenie tylko z tego powodu zaskarżonego wyroku łącznego i przekazanie sprawy w tym celu Sądowi Rejonowemu.

Sąd Okręgowy w postępowaniu odwoławczym rozstrzyga bowiem już tylko prawomocnie, co powoduje że strona z orzeczenia niezadowolona pozbawiona zostaje w praktyce możliwości jego kwestionowania w trybie zwyczajnych środków odwoławczych. Z kolei, na gruncie aktualnych przepisów o karze łącznej nie ma przeszkód, by w drodze nowego postępowania o wydanie wyroku łącznego rozważyć możliwość połączenia kary łącznej wymierzonej wyrokiem zapadłym w sprawie o sygn. akt IX K 487/14 i kary łącznej orzeczonej w sprawie niniejszej.

W pozostałej, niezmienionej części zaskarżony wyrok łączny jako trafny utrzymany został w mocy.

O należnościach obrońcy z urzędu oraz o kosztach sądowych postępowania odwoławczego orzeczono jak w pkt. 3 i 4 wyroku niniejszego.